

РЕЦЕНЗИЯ

на

дисертационното изследване

на

Петър Николаев Арабаджийски

на *тема*:

„ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И МЕНИДЖМЪНТ НА МАЛКИТЕ И
СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ОХРАНИТЕЛНИЯ БИЗНЕС – В
КОНТЕКСТА НА ЕФЕКТИВНИЯ ПУБЛИЧЕН
МЕНИДЖМЪНТ“

за

придобиване на образователната и научна степен

„доктор“

професионално направление „Администрация и управление“
*докторска програма “Организация и управление, извън сферата
на материалното управление”*

Автор на рецензията: проф. д.н. Любомир Тимчев

1. Актуалност и значение на изследването

Дейността на частните охранители не само у нас, но и в световен мащаб е перманентно актуален и значим въпрос. Заедно с това този проблем е и предизвикателство както от гледна точка на реалното гарантиране и зачитане правата на човека, така и от изследователска гледна точка. Това само по себе си налага усъвършенстването на съществуващите форми и методи за организиране на тази дейност, но и същевременно осъществяването на контрол на органите с компетенции по реализирането на тази дейност. Необходимостта от такъв подход се засилва през последните години на глобализация и възникващите проблеми от тази гледна точка.

Представеното за защита дисертационно изследване е посветено на едни от основните аспекти на организацията и управлението в сектора на публичната администрация. Охранителният бизнес е един от най-значимите фактори за противодействие на престъпността и опазването на обществения ред в страната. Това само по себе си определя и безспорната актуалност и значимостта на представеното за защита дисертационно изследване.

В този смисъл работата се явява първи опит за разглеждане на теоретичните и организационните въпроси на тази дейност. Разглежданите проблеми имат не само теоретично, но и практическо значение. Освен това те ще са от полза както за обучаваните, така и за всички служители от сектора за сигурност.

Това определя и актуалността на изследването, която е безспорна и ще допринесе много за процеса на обучение и практическо управление в сектора за сигурност и отбрана.

2. Характеристика на изследването

Предложеното за рецензиране дисертационно изследване се състои от 191 стандартни машинописни страници. Структурирано е в списък на използваните съкращения, списък на органиграми, графики и таблици, увод, три глави (всяка глава съдържа по три параграфа, обобщения и изводи), резюме на постигнатите теоретични и практико-приложни приноси и библиография и отговаря на нормативните изисквания за оформяне и подреждане на изследване от такъв характер.

В *увода* много точно и ясно са определени целта, задачите, обектът, предметът и обхватът на изследването.

Първа глава е посветена на същността на предприемачеството и мениджмънта на малките и средните предприятия в охранителния бизнес, каквото е и нейното заглавие. На основата на проучване на научните разработки главно в теоретичен аспект, са разгледани основните понятия свързани с тематиката. По-конкретно става въпрос за понятия, като “предприемач”, “предприемачество в охранителния бизнес”, “частна охранителна дейност” и др.

Предложени са дефиниции на различните понятия използвани в работата и свързани с предприемачеството и мениджмънта на различните предприятия в охранителния бизнес. Можем да отбележим, че в теорията до този момент не е извършван подобен анализ, което е принос на автора. Във връзка с това са представени както общите, така и специфичните характеристики свързани с тези понятия.

Пак в тази глава са разгледани някои от основните аспекти на държавното регулиране на мениджмънта на малките и средните предприятия в охранителния бизнес. На тази основа са изведени основните характеристики на понятието за „*предприемач в частния охранителен бизнес*“. Формулирани са основните управленски функции на

предприемачите и мениджърите в охранителния бизнес. Става въпрос за функциите планиране, организиране, координиране, ръководене, мотивиране и контрол. В съответствие с разглежданата тематика е направен анализ на правната регламентация за създаването на малките и средни предприятия в охранителния бизнес

На тази основа са направени редица изводи с оглед повишаване ефективността в работата.

Това е отправна точка за последващите въпроси, посветени на основните аспекти свързани с развитието на малките и средните предприятия в охранителния бизнес, а също и маркетинга, рекламата и взаимодействието им с полицейските органи.

Тези основни въпроси са разгледани в *глава втора*. Последователно са анализирани развитието на малките и средни предприятия в охранителния бизнес, както и тяхната реклама. Диференцирано са разгледани основните и специфичните принципи за структуриране на малките и средните предприятия в охранителния бизнес. От съществено значение за работата е обръщането на внимание върху компетенциите на частните охранители. Аргументирана е необходимостта от обособяването на глава в Закона за частната охранителна дейност, посветена на компетенциите на частните охранители. Нещо повече, обоснована е необходимостта от съчетаването на компетенциите с правомощия. По този начин ще се предостави възможност за частните охранители да задържат лица, използват физическа сила, помощни средства, оръжие и други правомощия, предоставени на редица органи с компетенции по противодействието на престъпността и опазването на обществения ред в страната. Както сам авторът отбелязва на настоящия етап става въпрос само за права.

Акцентирано е върху актуалното състояние на тези въпроси на основата на анализ. Специално внимание е обърнато върху перспективите.

Диференцираното разглеждане на тематиката спомага за по-лесното ѝ възприемане и осмисляне.

Подчертана е необходимостта от всеобхватен анализ на компетенциите на частните охранители с оптимизиране на дейността им, като част от структурите от сектора за сигурност, което е добре аргументирано с изводите в края на главата. По този начин авторът подчертава важността на тематиката и показва ниво на професионализъм. Същественото в този контекст е уговорката, че направените изводи имат не натрапчив а препоръчителен, но аргументиран характер.

В *трета глава* са разгледани основните аспекти отнасящи се до държавното регулиране в охранителния бизнес. По-конкретно, става въпрос за контрола върху менажирането на малките и средни предприятия.

Авторът обръща специално внимание на практиките на държавно регулиране и контрол на мениджмънта на човешките ресурси в тези предприятия, като част от охранителния бизнес. Специално е подчертана необходимостта от обучение на различно ниво на човешките ресурси, като основен елемент в охранителния бизнес.

В съответствие с изследваната тематика са разгледани и практики на контрол за изпълнението на обществени поръчки от малки и средни предприятия, осъществяващи охранителна дейност.

Важно място в тази част от работата заема темата за финансовия и данъчен контрол на малките и средните предприятия, осъществяващи частна охранителна дейност. На преден план са изведени фазите на вътрешния финансов и данъчен контрол. Наблегнато е както на същността и значението на планирането, така и на спецификите при проверка, докладване и проследяване изпълнението на препоръките.

Позоваването на схващанията на различни автори и на тази основа извеждането на авторското мнение, а също и илюстрирането на разглежданата тематика, допълнително повишават нивото на работата.

В изследването си докторантът навлиза дълбоко както в теоретичната част, така също и в организационната част на тематиката. Съчетаването на теорията с практиката е добър пример както за обучаващите се, така и за служителите от структурите с компетенции по контрола на частно-охранителния бизнес и осигуряване сигурността в страната.

3. Научни и приложни приноси в изследването

- Както вече имахме възможност да отбележим, един от научните приноси е свързан с изясняването на същността на някои от основните понятия свързани с предприемачеството и мениджмънта на малките и средни предприятия в охранителния бизнес. По-конкретно става въпрос за понятията “частна охранителна дейност”, “предприемач” и “полицейски лиценз”.

- Освен анализ на основните понятия, докторантът разглежда и основните характеристики на всяко от анализираните понятия. По този начин той не само акцентира върху тях, но и предлага своите виждания за тяхната същност.

- Изключително важно е да отбележим наличието на класификация на основните принципи за структуриране на малките и средни предприятия в охранителния бизнес. На тази основа е направено предложение за използването им в практическата дейност на различните мениджъри. Става въпрос за принципи, като – целесъобразност, системност и нормативност. Във връзка с това са очертани не само основните аспекти на принципите, но и вижданията на автора за тях.

- Авторската класификация на специфичните принципи за структуриране на малките и средни предприятия в частно-охранителния

бизнес за използване от страна на мениджърите, също е от значение за изследването.

- Във връзка с гореказаното докторантът е направил редица препоръки за промяна в законодателството, третиращо частно-охранителната дейност, с които да се преодолеят някои пречки за подобряване организацията на работа. По-конкретно става въпрос за предвиждането на разпоредби, с които да се регламентира осъществяването на контрол от страна на полицейските органи върху дейността на частните охранители. Авторът прави уточнението, че е необходимо да се определят и субектите на този контрол, а също и обектите за контролиране. Във връзка с това е обоснована необходимостта от приемането на подзаконов акт, посветен на формите и способите за осъществяването на този контрол.

Все в тази връзка са предложени мерки за регламентирането на предоставените компетенции на частните охранители и на тази основа утвърждаването на необходимите образци-бланки, посредством които да се документират действията на охранителите, като протоколи, докладни-записки и други.

Не на последно място трябва да отбележим и предложението за обучение на частните охранители във връзка с предоставените им компетенции.

- Като принос можем да определим и направената подробна библиографска справка, която може да се използва и от други автори с амбиции за провеждане на изследване, отнасящо се до разглежданата тематика

4. Бележки и препоръки

Наред с всичко положително към така представеното дисертационно изследване могат да бъдат отправени и някои препоръки с оглед оптимизиране на работата при бъдещи изследвания в тази насока.

Първата ми препоръка е свързана с наименованието на глава първа, „Същност на предприемачеството и мениджмънта на малките и средните предприятия в охранителния бизнес“. Заглавието подсказва, че изложението ще бъде посветено на основните понятия. В нея обаче се съдържат и правните аспекти свързани със създаването и функционирането на малките и средни предприятия в охранителния бизнес в нашата страна. Поради това препоръчвам при бъдещи изследвания от страна на автора в тази сфера, преименуване на тази глава, като към сегашното заглавие бъде добавена и правната регламентация, при което главата да придобие следната редакция - Същност и правна регламентация на предприемачеството и мениджмънта на малките и средните предприятия в охранителния бизнес.

Втората препоръка към автора на дисертационното изследване е във връзка с подреждането на основните елементи от увода. Препоръчително е в изследвания от такъв род да се започне с целта на изследването, последвана от поставените задачи, а след това обекта и предмета на изследването и неговия обхват.

Третата препоръка се отнася до отправянето на по-сериозна критика към досега съществуващите публикации.

Четвъртата ми препоръка е свързана с необходимостта от популяризирането на работата, с оглед предизвикването на дискусия и оказване на помощ на различните институции занимаващи се със защитата на правата на човека.

Казаното в никакъв случай не намалява стойността на изследването. Познаването на основните понятия и правната рамка допълнително повишават нивото на работата и позволяват лансирането на различни по тежест и значение идеи. Имайки предвид нивото на познания на автора в областта на разглежданата тематика, си позволявам да отправя препоръка за продължаване на научноизследователската работа, свързана не само с правната регламентация, но и с оптимизиране дейността на специализираните органи за извършване на частна охранителна дейност в страната.

5. Заключение

Представеното за защита дисертационно изследване е лично дело на автора. Работата е плод на знания и умението му да събира и анализира. Това му позволява да обвързва теорията с правната регламентация и да предлага аргументирани промени.

Всичко тава ми дава основание да дам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА на дисертационния труд и да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор” на Петър Николаев Арабаджийски, разработил дисертационно изследване на тема “Предприемачество и мениджмънт на малките и средните предприятия в охранителния бизнес – в контекста на ефективния публичен мениджмънт”, по научната специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство (мениджмънт на публичната сфера)" в професионалното направление 3.7. Администрация и управление и област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки.

30.01.2018 г.

гр. София

Изготвил рецензията:

проф. д.н. Любомир Тимчев